

~~111~~ פרוטוקול מס' ~~111~~

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, מיום ד',
כ"ז בניסן תשל"א (24.3.71), בשעה 8.30.

נכחו:

חברי הוועדה:

י.ש. בן-מאיר - היו"ר
מ. ביבי
ר. ארזי
ז. הרינג
ש. פרידמן
י.ה. קלינגהופר
מ. אביזוהר
א. אנקוריון
ש.ז. אנרמוב
מ. בן-פורת
ב. הלוי
י. ארידור
ג. האוזנר

מזומנים:

פרופ' א. ידין - משנה ליועץ המשפטי לממשלה
מ. שלי - משרד המשפטים
מר דמביץ - משרד המשפטים
מר גוברמן - משרד המשפטים
מר שפט - משרד הפנים
גב' היבנר - משרד הפנים

מזכירת הוועדה:

גב' ר. מלחי

רשמו:

א. סידני, א. עצמון

סדר-היום:

1. פקודת הרשמים (נוסח חדש), תשל"א-1971
2. פקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א-1971
3. ועדת משנה לנוסח משולב של חוק שירותי דת יהודיים
4. חוק ועדות חקירה (תיקון), תשל"ל-1970
5. חוק להארכת חוקף של תקנוח-שעה-חירום (החזקת העודת זהות והצגחה), תשל"א-1971
6. חוק האזרחות (תיקון) - הצעת חוק פרטית של חה"כ הלוי

1. פקודת הרשמים (נוסח חדש), תשל"א-1971
פקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א-1971

היו"ר י.ש. בן-טאיר:

אני פותח את הישיבה.

נתחיל באישור נוסח חדש לשתי פקודות -

פקודת הרשמים ופקודת הראיות.

י.ה. קלינגהופר:

אני מתכבד להביא לפני מליאת הוועדה,
בשם ועדת המשנה לנוסח חדש ולצד סח
משולב, שני חוקים: פקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א-1971 ופקודת
הרשמים (נוסח חדש), תשל"א-1971.

פקודת הראיות (נוסח חדש) היא הנוסח
החדש של פקודת העדות בשילוב פקודת השבועות. פקודת הרשמים (נוסח
חדש) היא פקודת הרשמים הידועה, עם כל התיקונים שחלו בחוק המקורי.
שתי ההצעות לנוסח חדש הובאו על ידי משרד המשפטים לפני ועדה
סטטוטורית, שבדאשה עמד השופט משה לנדאו מביית-המשפט העליון, ושאר
חבריה היו: פרופ' גיניס וה"ה לומברוזו, ד"ר שלגי ומר טאיר שלי.

הוועדה הסטטוטורית, לאחר שישבה על
המדוכה והכינה את ההצעה לדיון פרלמנטרי, העבירה את שתי ההצעות
אלינו. אנחנו קיימנו מספר ישיבות, תיקנו פה ושם מה שראוי היה
לתיקון. בעיות מיוחדות לא התעוררו. אני רוצה רק להפנות את
תשומת לבכם למיבנה שסוגה. בפקודת הראיות שמנו את הדגש על הפרדה
בין עדות בכתב ועדות שבעל-פה, בעוד שבפקודת הרשמים נעשתה חלוקה -
לדעתי יפה - לשני פרקים, שכל אחד מהם דן בסמכויות השיפוט של הרשמים
ובסמכויות אחרות. יש עוד דברים שנתנו דעתנו עליהם, אך לא כדאי
לגזול מזמנכם ולהביא אותם כאן.

בבקשי את אישורכם לשני החוקים האלה
עלי להפנות את תשומת לבכם להתכתבות שהיתה בינינו ובין משרד החוץ
בנוגע לסעיף 29 לפקודת הראיות. בסעיף זה יש הגדרות של "נציג
דיפלומטי" ו"נציג קונסולרי". היות והתארים, המשרות והתפקידים
הנהוגים היום במשרד החוץ לא הלמו בדיוק את המינוח שבהגדרת "נציג
דיפלומטי", קיבלנו את הצעת משרד החוץ לשנות במקצת את ניסוחה של
הגדרה זו, ובשינויים קלים אלה הכנסנו את ההגדרה לתוך הנוסח שלפנינו.
אלא שממש ברגע האחרון נתקבל מכתב שני ממשרד החוץ, מה-21 לחודש זה,
ובו מציע משרד החוץ שינוי קל נוסף בנוגע למזכיר לשגרירות, דהיינו
שהיה כתוב: מזכיר ראשון, מזכיר שני ומזכיר שלישי ולא סתם "מזכיר".
כדי לא לערבב כאן פקידים שקוראים להם סתם מזכירים, אך אין להם מעמד
של נציג דיפלומטי.

אני מציע לכם שלא נכנס לליבוץ הכעיה
הטרמינולוגית הזאת, אלא שאתם תייפו את כחה של ועדת המשנה להחליט.
מחר בבקר נשב, ובהתחשב בהצעה שניה זו של משרד החוץ נמצא פורטולה
וניסוח סופי להגדרת "נציג דיפלומטי" בחוק זה.

היו"ר י.ש. בן-טאיר:

ההצעה היא לאשר את הנוסח החדש לשתי
הפקודות. יחד עם זאת קובעת הוועדה
שנקשר לאותה הגדרה בסעיף 29, תנוסח זו על-ידי ועדת המשנה בתיאום
עם משרד החוץ, לפי המצב הקיים היום.

א. אנטוריון:

אני יודע שהוועדה שבראשה עומד פרופ'
קלינגהופר עושה את המלאכה הזאת בקפדנות
רבה מאד. אבל להבנת הדברים ברצוני להעיר הערה. אני מבין שכאשר
מנסחים הגדרה או שינוי כלשהו, דבר זה צריך להיות מעוגן בחוק הקיים,
ואין סמכות, במסגרת של נוסח חדש, להוסיף הגדרות או שינויים מהותיים.
אם אני מסיין בסעיף 48, לדוגמה, נדמה לי שהוא לקוח מסעיף 90 של חוק
לשכת עורכי הדין.

בפקודת העדות חלו תיקונים מקיפים מאד.

י.ה. קלינגהופר:

נוסף על כך אני שואל: האם לא צריך להיות איזכור באיזה מקום שהנוסחים הקודמים של אותן פקודות אינם עוד בתוקף?

א. אנקוריין:

זה כתוב בסעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט. בסעיף קטן (ו) של אותו סעיף נאמר שוועדת החוקה תקבע כל נוסח חדש וכל נוסח משולב, ואילו בסעיף קטן (ז) נאמר: "משנתפרסם נוסח כאמור בסעיף קטן (ו) יהיה הוא, מיום הפרסום ואילך או מיום שקבעה הוועדה, החוק המהיב, ולא יהיה עוד תוקף לכל נוסח אחר של אותו חוק, ולא תישמע טענה שהנוסח משנה מתכנו של החוק המקורי".

י.ה. קלינגהופר:

היו"ר י.ש. בן-סאיר: הנוסח החדש איננו בא לחוקק. אמנם יש סמכויות די רחבות בדברים כגון שינוי הסדר או שינוי המינוח, אולם בנוסח חדש אי-אפשר לשנות את המהות.

כאשר מתקבל נוסח חדש - זה הנוסח לפיו פועלים בחי-המשפט ועורכי הדין. זה לא דומה לתיקון חוק - זה החוק עצמו.

אשר לשאלה שהתעוררה בדבר נציג דיפלומטי, הגדרה זו נמצאת בפקודה המקורית, אלא שהמינוח במשרד החוץ השתנה.

מר דמביץ: הוועדה תצטרך לתת את דעתה על יום הפרסום. אנחנו מציעים: לא יאוחר

מג' באייר.

ז. הרינג: אמנם אין הסדובר בתיקון חוק אלא בנוסח בלבד, אך כדי שהוועדה תהיה שותפה לענין אני מציע, מעכשיו הוועדה, שלא היו חברים בוועדה לדין במליאת הוועדה. אלא אם המסנה ומקיפים כוחה להחליט.

א. אנקוריין:

אני מצביע על היתרון כי כולנו נוכלים להחליט על הנוסח החדש. אלא יהיה ברור אם אותו חוק כן כלול או לא כלול בנוסח החדש. לדעתי הפתרון בפשוט ביותר הוא שייאמר בסוף החוק, כי הוא בא במקום חוקים אלה ואלה.

ס. בן-פורת:

ברצוני להתייחס להצעה העקרונית שהעלה חה"כ הרינג. לדעתי, ועדת המסנה לנוסח חדש צריכה להיות עצמאית והיא צריכה לפעול בסמכות מליאת הוועדה. אינני מתנגד להפציה ליתר החברים את הנוסח החדש של כל חוק בו מטפלת ועדת המסנה, אולם שלא יהיה בכך משום עיכוב עבודת ועדת המסנה.

ש.ז. אנרטרוב:

מליאת הוועדה רשאית לעכב - אם היא רוצה. אני מציע להמסין את ועדת המסנה לפעול בסמכות המליאה.

ס. אביזוהר:

באשר אני קורא את הסעיף בדבר נוסח חדש אני רואה כמה קטגוריות, כגון שינויים הנובעים מהקמת המדינה ורשויותיה, או שינויים שחלו מכוח חקיקה לאחר הקמת המדינה. אני מבין שיכולים להיות שיפורי סבבון וניסוח, אולם אינני רואה כל אפשרות לשנות הגדרה. אם החוק קבע הגדרה - חייב משרד החוץ להשתמש בה. השאלה שעולה כאן היא: מי צריך להתאים את עצמו למי - החוק להגדרת משרד החוץ או משרד החוץ להגדרת החוק?

מ. דמביץ:

לענין ההגדרה של "נציג דיפלומטי" בשנת תשי"א כמעט ולא היו שגרירויות. אז דובר על שגריר ועל ציר, אבל רוב נציגינו היו צירים. היום יש לישראל רק שש צירויות בעולם. רוב הנציגויות שלנו הן שגרירויות, ויש איזון נהיה בעולם שלא יהיו יותר צירויות. כאן הענין הוא טכני. לא היה מן הנכון שההגדרה תצומצם ליועצים ולמזכירים של צירויות. נתבקשה חוות-דעת של משרד החוץ. הוא אישר זאת וביקש להוסיף גם נספחים. לכך השיבה ועדת המשנה בשלייה, משום שנספחים לא היו אמורים קודם. עכשיו בא משרד החוץ בבקשה נוספת: לא להגיד סתם "מזכיר", אלא "מזכיר ראשון", "מזכיר שני" ו"מזכיר שלישי". על כך תדון ועדת המשנה אבל ברור שלא יכול להיות כאן שום דבר חדש שלא היה בנוסח הישן.

ס. אניזוהר:

כמלים אחרות: נוסח חדש איננו יכול לשלול סמכות נתונה ואיננו יכול להוסיף

סמכות שלא היתה נתונה.

פרופ' ידיון:

בדיוק כך.

אני רוצה להתייחס להערה של חה"כ אנקור'יון. כמובן שהנוסח החדש אינו יכול לקבוע שהוא מבטל חוקים, מפני שהוא לא מבטל אותם, אלא שהנוסח מתחלף.

עם זאת אני מקבל את הצעת חה"כ אנקור'יון ומציע שבהערת השוליים, בדרך הראשון, ייאמר: נוסח חדש זה בא במקום הנוסח המקורי של... וכאן יבואו שם או שמות הפקודות הישנות.

י.ה. קלינגהופר:

הנקודה העקרונית שהעלה חה"כ אניזוהר חשובה מאד. אנחנו מאד רגישים לנקודה זו בדיונים בוועדת המשנה, ומאד שמים לב לכך שאסור לנו לשנות במשהו מתוכנו של המקור. על כן, גם כאן, כאשר עלתה ההצעה לשנות את הנוסח של הגדרת "נציג דיפלומטי" הרגשנו מיד באיזה קושי התחלתי והיתה התייעצות עם משרד החוץ. משם נמסר לנו, שאין המדובר פה בשינוי מהותי. בכל-זאת, בדבר שלא שובנענו - לא הכנסנו להגדרה.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

אשר להצעתו של חה"כ הרינג, אין שום מניעה להמציא את החוק מראש לחברי הוועדה. ברור שמסכות זו נתונה למליאת הוועדה ולא לוועדת המשנה. אולם חברים המשתתפים בוועדת המשנה מתנסים בחווייה מאד מעניינת, ואני בטוח שיושב-ראש ועדת המשנה, כפי שגם אני, נשמח מאד אם גם חברים אחרים ישתתפו מרצונם בעבודת ועדת המשנה. ברצוני רק להסביר לחה"כ הרינג, שלפני ועדת המשנה נמצא חומר למכביר: הפקודה המקורית, התיקונים שחלו במשך הזמן, ההצעה של הוועדה הסטוטורית; לכן, אם חברי הוועדה יקבלו רק את הנוסח הסופי, זה לא יתן להם הרבה, משום שהם צריכים לראות את כל החומר שהיה לעיני ועדת המשנה. עם זאת, אין לי התנגדות לכך.

אני מציע לאשר את שתי הפקודות פרט למעייף 29 בפקודת הראיות. כאשר ועדת המשנה תגמור סופית את ההגדרה של "נציג דיפלומטי" - אני מקווה כבר מחר בבקר - נאשר גם את המעייף הזה.

אשר להצעת פרופ' ידיון, אין שום מניעה כי הדבר ייאמר בהערת השוליים.

י.ה. קלינגהופר:

אני רוצה שהחברים יבינו מה אנחנו עושים בוועדת המשנה. לפנינו החוק המקורי והשינויים הנובעים מהחסיקה הישראלית מאז קום המדינה. לפעמים יש להתחשב בחוק שנתקבל רק בזמן האחרון. במקרה זה של פקודת הראיות, למשל, שילבנו גם את פקודת השבועות בהצעת הנוסח החדש, כפי שיצא מידיה של הוועדה הסטוטורית. אנחנו קוראים את המקור סעיף-סעיף ומשווים עם ההצעה של הנוסח החדש. עוברים על כל מלה ומלה. לגבי התחביר אנחנו בעזרים מאד במר שלי ובטר דמביץ, ואנחנו משתדלים להוציא עבודה שתהיה ראויה להיות מובאית בפניכם לאישור סופי.

הוחלט: (א) לאשר את פקודת הראיות (נוסח חדש),
תשל"א-1971 - פרט לסעיף 29.

(ב) לאשר את פקודת הרשמים (נוסח חדש),
תשל"א-1971.

2. ועדת משנה לנוסח משולב של חוק שירותי דת יהודיים

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

עלינו להקים ועדת משנה לנוסח משולב של חוק שירותי דת יהודיים. אנקש את חה"כ פרידמן לעמוד בראש הוועדה. אני פונה בקריאה לכולכם להתנדב להיות חברים בוועדת משנה זו. מי שייענה - יואיל להודיע על כך למזכירת הוועדה. ועדה זו תצטרך לקיים את ישיבותיה שלא בימים הרגילים של ישיבות הוועדה.

3. חוק ועדות חקירה (תיקון), תשל"ל-1970

מ"מ היו"ר ש. פרידמן:

אנחנו עוברים לחוק ועדות חקירה (תיקון). פרופ' ידין יפתח בדברי

הסבר לחוק.

פרופ' א. ידין:

הצעה זו לא באה כדי לתקן איזה ליקוי מיוחד שנתגלה בחוק, אלא באה יותר כדי לשפץ את הדינים של ועדות חקירה. לפי החוק החדש שנתקבל לפני כשנתיים, בשתי נקודות שאינן קשר ביניהן. הנקודה הראשונה, סעיף 1 דן בה, מתייחסת לדו"ח שהוועדה תגיד לממשלה. נאמר בחוק שהוועדה תגיש דין וחשבון לממשלה, בגמר דיוניה, ולא כתוב שהיא יכולה גם להגיש דו"ח ביניים. כיוון שוועדות כאלה דנות לפעמים בנושא מורכב, או נושא שבירורו עשוי לארוך זמן ממושך, יכול להיות מצב שרצוי לחלק את החומר בצורה כזו שחלק אחד, אשר כבר נדון, אפשר להגיש לגביו את הדו"ח לממשלה, בעוד שהחקירה תימשך לגבי השאר עד להגשת הדו"ח הסופי.

גם מבחינה ציבורית יתכן שחלק מנושא החקירה יותר דחוף ומעסיק את הציבור כולו, וחבל לחכות לבירור כולו.

הסעיף השני מביא שורה של תיקונים בפקודת החוק הפלילי, הבאים לשוות לוועדת חקירה אותו מעמד שיש לבית-המשפט. המשמעות היא שבמידה ויש בפקודת החוק הפלילי הוראות שמסרתן לחוק את ההליך התקין של שפיטה בבית-המשפט, רוצים לתת אותן ערובות גם להליך של ועדת חקירה, אשר בהרבה מובנים אינני רוצה לומר שהיא דומה לבית-משפט, אך מקבילה במידה מסויימת לבית-משפט.

ז. הרינג:

מי רשאי להקים ועדת חקירה לפי החוק הקיים?

פרופ' א. ידין:

הממשלה מחליטה על הקמת ועדת חקירה והיא מעבירה את מינוי החברים לנשיא

בית-המשפט העליון.

ז. הרינג:

בזמנו נשאלה השאלה: למה לא להסמיק גם את הכנסת למנות ועדות חקירה בעניינים

מסויימים?

י.ה. קלינגהופר:

אני חושב שזה נושא חדש.

פרופ' א. ידין:

הענין עמד בזמנו לדיון וההחלטה היתה, שמה שייך להקמת ועדות על-ידי הכנסת, ענין זה מוסדר בחוק יסוד: הכנסת, ואילו אלה ועדות המשמשות מכשיר בידי הממשלה לבירור שאלות ציבוריות מסוימות, שעה שהכנסת עוגדת במכשירים אחרים, ובכלל זה הוועדות שלה, היכולות גם הן להזמין מושאים ונציגי ציבור להופיע בפניהן.

ס. אביזוהר:

בקריאת הראשונה הובעו שתי דעות לסעיף הראשון. דעה אחת היתה דעתו של חה"כ אנקוריון, אשר אקר שלא רק שיש לאפשר הגשת דו"ח ביניים, אלא צריך לאפשר גם הגשת המלצות ביניים, ועל כך שר המשפטים ענה שאין לו התנגדות. לאומת זאת הביע חה"כ שמואל תמיר דעה מנוגדת לזו בתכלית וטען שזהו פתח לכך שוועדת חקירה תוציא מידיה מלאכה לא גמורה ושיש למצות את החקירה בטרם יוגש דו"ח.

החוק הזה הוא בסך הכל בן שנתיים. האם היו מקרים בהם נתברר שאמנם זקוק החוק לתיקון? בדברי ההסבר לסעיף 1 נאמר, יש ובירור הענין שנמסר לוועדת חקירה עשוי להמשך זמן ניכר, ואילו הענין הציבורי מחייב הבאה לידיעת הציבור של ממצאים... וכו'. האם זהו צורך היפוטי או מעוגן במציאות?

נקודה שניה המתעוררת בסעיף זה היא: אם הגשת דו"ח ביניים דרוש גם לארבעת הציבור או הבאת ממצאים לידיעתו, מי מוטל לעשות זאת, כלומר לפרסם את דו"ח הביניים - יו"ר ועדת החקירה או הממשלה? והאם אין התיקון צריך להתייחס גם לפרסום של דו"ח ביניים?

פרופ' א. ידין:

כפי שכבר אמרתי, תיקון זה לא בא כדי לתקן איזה ליקוי מסוי שנתגלה בחוק. אם זכרוני אינו מטעני, הנסיון המעשי של החוק הזה הוא קטן מאוד והוא הופעל רק במקרה אחד - בנוגע לשריפה במיסגד אל-אקצה, ובאותו מקרה לא היתה שום שאלה של דו"ח ביניים, מפני שיושב-ראש הוועדה, כבוד השופט זוסמן, ניהל את החקירה במרץ וסיימה מהר. אולם אנחנו רוצים להיות ערוכים לקראת אפשרות שכן יהיה צורך בדו"ח ביניים.

אשר לענין ההמלצות. התיקון מוצע כתוספת לסעיף 19 (א) האומר: "בגמר דיוניה תערוך ועדת חקירה דין וחשבון על תוצאות חקירתה ועל המלצותיה, אם תמצא לנכון להוסיף המלצות, ותגיש את הדין וחשבון לממשלה". אם הוועדה תמצא לנכון להוסיף המלצות גם לדו"ח הביניים - אינני רואה מניעה לכך. לכן הרכב הוועדה הוא הרכב חזק, שבראשו עומד שופט של בית-המשפט העליון או שופט מחוזי.

לא כן לגבי הפרסום. הפרסום מוסדר בסעיף 20 לחוק ושם כתוב שוועדת חקירה תפרסם ברבים את הדו"ח שלה בסמוך להגשתו לממשלה, אולם רשאית היא לא לפרסמו - וכאן מונה הסעיף הנסיבות בהן רשאית היא לא לפרסמו. לי נדמה שהפרסום ברבים אינו מתייחס לדו"ח הביניים אלא לדו"ח העיקרי והסופי, מפני שאנחנו מתקנים פה רק את השלב הפנימי, בין הוועדה לממשלה, ולא את השלב בין הוועדה לציבור.

ס"ס היו"ר ש. פרידמן:

המשפט האחרון בדברי ההסבר, אם לצורך הדגעת הציבור או השבת האמון ואם מטעם אחר מתייחס לדו"ח ביניים, האם זה לא מכיל אלמנט של פרסום? איך מרגיעים את הציבור בלי לפרסם את דו"ח הביניים?

דברי ההסבר עומדים בסתירה גמורה לאינטרס-
פרטציה הזאת, מפני שהם מדברים על הבאת

מ. אביזוהר:

הענין לידיעת הציבור.

פרופ' א. ידין:

מה שמוצע כאן הוא לחת סמכות נוספת לוועדת
חקירה: להגיש דו"ח ביניים, בצירוף המלצות
או בלי צירוף המלצות. אשר לסעיף 20, הוא הרבה יותר חמור, מפני
שהוא לא מקנה סמכות אלא מחייב את ועדת החקירה לפרסם ברבים את תוצאות
החקירה. אני מסכים שרצוי להבהיר האם סעיף 20(א) חל על דו"ח ביניים
או לא.

מ. אביזוהר:

או אפשר לקבוע שפרסום ברבים של דו"ח
ביניים הוא רשוח ולא חובה.

פרופ' א. ידין:

הייתי מעדיף זאת, משום שדו"ח ביניים מוגש
באמצע החקירה, ולא מן הנמנע שבהמשכה חשונה
השקפת הוועדה בנקודה זו או אחרת. לכן, פרסום באמצע עשוי לגרום
חסכוך מיוחד.

ר. ארזי:

אשר לפרסום אני מציע לומר שועדת חקירה
רשאית לפרסם דו"ח ביניים אם תמצא זאת
לנכון. אם לא נכתוב דבר בקשר לפרסום הוועדה עשויה לפרש זאת כאילו
אין היא רשאית כלל ועיקר לחת פרסום לדו"ח ביניים.

מ"מ היו"ר ש. פרידמן:

נדמה לי שיש לחת ביטוי לרעיון, שבמידה
וועדת חקירה מוצאת לנכון לפרסם דו"ח
ביניים, הרי זה צריך להיות כפוף לחנאי שעובדה זו לא תוכל בשום
פנים ואופן להשפיע לרעה על המשך החקירה.

ר. ארזי:

כמו כן צריך להוסיף שרשאית הוועדה גם
לצרף המלצות לדו"ח ביניים.

מ"מ היו"ר ש. פרידמן:

אני מציע שגם ההמלצות יהיו כפופות לאותו
סייג: שהוועדה משוכנעת כי אין בכך להשפיע
על המשך החקירה.

ר. ארזי:

אני מסתפק שזה ייעשה לפי שיקול דעתה.
בלי להגבילה בפירוש בסייגים.

י.ה. קלינגהופר:

הדיון בענין פרסום דו"ח הביניים הפנה את
חשומת-לבי לבעיה קצת יותר כוללת, והיא:
לא רק בסעיף 20, הדין בפרסום הדו"ח, אלא בעוד כמה וכמה סעיפים
תחזור השאלה, האם בכל מקום בחוק בו כתוב דין וחשבון סתם פירושו
לרבות דין וחשבון ביניים - כן או לא? והוא הדין, כמובן, בפרסום,
כלומר, האם סעיף 20 יחול אוטומטית על דו"ח ביניים - כן או לא?

אפשרות אחת היא לשקול, האם לא היה כדאי
להוסיף בסעיף 19: להלן - כל מקום בו נאמר "דו"ח" גם דו"ח ביניים
במשמע. אלא אם כן נחשוב שזה לא רצוי מטעמים אלה או אחרים.

ז. הרינג:

בדברי ההסבר נאמר, שהסיבה העיקרית לצורך
בדו"ח ביניים היא להרגיע את הציבור.
לכן אני מציע להוסיף: החליטה הוועדה לעוד דו"ח ביניים - תביא
אותו לידיעת הציבור.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

הממשלה צריכה להביא אותו.

ז. הרינג:

אחרת תהיה הדלפה משבט ומעוותת.

4. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשל"א-1971

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
נפסיק בדיון על חוק ועדות חקירה ונעבור לדון בחוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (החזקת תעודת זהות והצגתה), תשל"א-1971.

תחילה נשמע מנציג משרד הפנים מה הדחיפות בחוק זה.

מר שפט:
קרה השנה משהו לא נעים. התקנות הקודמות, שהיו בחוק, פג תוקפן ב-31 בדצמבר 1970 והן לא הוארכו. בינתיים נאלצנו ללכת בדרך של החקנתן מחדש והגשת הצעת חוק דחופה. התקנות החדשות הותקנו ב-1 בפברואר ואילו פרסומן היה ב-7 בפברואר. לכן חוקפן יפוג או ב-1 במאי או ב-7 במאי, משום שתוקף של תקנות-שעת-חירום הוא לשלושה חודשים בלבד, אלא אם כן מאריכים אותן בחוק הכנסת. על כן אנחנו מבקשים שתדונו על זה בדחיפות.

אמרתי שתוקפן יפוג ב-1 במאי או ב-7 במאי, מפני שלא לגמרי ברור האם שלושת החודשים "רציים" מיום החקנתן או מיום פרסומן. לדעתי זה מיום הפרסום, אבל שמעתי גם דעה אחרת.

ר. ארזי:
לא יזו תקופה נהגנו להאריך את התקנות האלה?

מר שפט:
עד שנת 1964 הן הוארכו מדי שנה. אחרי 1964 הוארכו לשנתיים.

ר. ארזי:
אין לי הערה ואני מציע לאשר את החוק.

ז. הרינג:
לאור העובדה שמשרד הפנים שכח להגיש את התקנות להארכה במועד, אני מציע להאריך את חוקפן לזמן קצר יותר, כדי שמשרד הפנים יזדקק לבוא הנה עוד הפעם - לחצי שנה או לשנה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
נדמה לי שכדאי גם לקבוע מועד שיהיה נוח להבא מבחינת עבודת הכנסת. למשל:
31 בדצמבר 1972.

א. אנקוריין:
דעתי לא נוחה שענין מסוג זה מחוקקים אצלנו בצורה של תקנות-שעת-חירום. אני סבור שהצורך להזדהות יהיה קיים אצלנו עוד שנים רבות, ולכן הייתי רוצה שבענין זה יהיה חוק. אינני מבין מדוע זה לא נעשה עד כה.

עם זאת, היות ואנחנו חיים בשעת חירום, אינני רוצה להיות צר-עין לגבי החקופה, ואם משרד הפנים מציע הארכה לשנתיים - אני מקבל זאת.

ש. פרידמן:
אם רוצים ללכת לפי תאריך עברי, הייתי מציע ט"ו בשבט תשל"ג, שהוא חופף בערך את ה-7 בפברואר - יום פרסום התקנות.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
תאריך שהוא באמצע הדיון בתקציב וקרוב לפגרא אינו תאריך טוב. כדי להתקרב ל-31 בדצמבר אני מציע ראש חודש שבט, שהוא יפול בראשית ינואר.

תחילה עלינו להכריע עקרונית האם הארכת
החוקף תהיה לשנה או לשנתיים.

ה צ ב ע ה

הוחלט: להאריך את חוקף התקנות לשנה.

הסתייגות: לשר הפנים, ליושב-ראש ולחה"כ הלוי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: עתה עלינו לקבוע את התאריך.

הוחלט: חוקף התקנות יוארך עד א' ניסן חשל"ב.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: עתה נעבור על התקנות עצמן - סעיף-סעיף.

- איך הערות

סעיף 1

סעיף 2

בסעיף קטן (ב) במקום שנאמר "קצין משטרה
גבוה" אני מבין שהכוונה לקצין משטרה

י. ארידור:

בכיר.

בפקודת הפרשנות יש הגדרה של קצין משטרה
גבוה: כל קצין משטרה בדרגת עוזר מפקד

מר גוברמן:

מחוז ומעלה.

סעיף קטן (ג) מונה שורה של תעודות שאפשר
להציגן במקום תעודת זהות. בדרך-כלל
תעודות אלה חייבות לשאת את תצלומן של בעל התעודה. יוצאים מן
הכלל שני סוגי תעודות: תעודת חבר הממשלה ותעודת חבר הכנסת.
האם כאן תצלום אינו נחוץ?

ש. פרידמן:

לא. לדעתי זה לא נחוץ גם אצל השופטים.

ב. הלוי:

מדוע לא לדרוש תצלום גם בתעודת חבר
הממשלה או חבר הכנסת?

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

לא ברור גם מי חותם על תעודת חבר ממשלה
ועל תעודת חבר הכנסת.

ב. הלוי:

אני חושב שתעודת חבר הממשלה צריכה
להיות חתומה בידי מזכיר הממשלה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

ואילו תעודת חבר הכנסת - בידי יושב-ראש הכנסת.

לגבי תעודה של חבר הממשלה וחבר הכנסת
יש לי קושיה אחרת. התעודות האלה מתחלפות בכל קדנציה של הממשלה
או של הכנסת. מה הדין אם חבר-הכנסת מציג היום תעודה משנת 1960?
אני חושב שצריך להיות ברור שהכוונה לתעודה מעודכנת ולא לסתם תעודה.
לכן, אילו היינו כותבים שתעודת חבר הכנסת צריכה לשאת את תצלומן
של בעל התעודה וחתימת יושב-ראש הכנסת, הרי ברור שהכוונה ליושב-
ראש הכנסת המכהנת באותה תקופה.

ב. הלוי:
למרות/שנראים לי נימוקיו, אני מציע לא להכנס לבעיה זו. אם חוק זה היה בחוקף 17 שנה בצורה כזאת, יוכל לעמוד עוד שנה. בינתיים אפשר להטיל על משרד המשפטים לבדוק את הנוהל - מי צריך לחתום על תעודת חבר הממשלה ומי צריך לחתום על תעודת חבר הכנסת.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
אני מציע שמשרד הפנים יבדוק את כל השאלות הללו.

מר גוברמן:
כאשר הוחלט לא לדרוש הצלום בתעודה של חבר הממשלה ושל חבר הכנסת ההנחה הייתה שחברי הממשלה וחברי הכנסת דמותם בדרך-כלל מוכרת לציבור, ומכאן גם לשוטרים, מה שאין כן לגבי שופטים, למשל.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
אינני/חושב שכל חברי הכנסת מוכרים לפי דמותם. אני יודע זאת מתוך נסיון אישי. אני חושב שרבים מבין חברי הכנסת אינם מוכרים אף לפי שמותיהם.

אני מוכן לקבל את הצעת ח"כ הלוי, ואנו נבקש את משרד הפנים לבדוק האם אין צורך שדין תעודת חבר הממשלה ודין תעודת חבר הכנסת תהיה כדין יתר התעודות.

אני מבין שבפסקה (7) של סעיף קטן (ג) יש שינוי.

מר שפט:
הנוסח הקודם היה "כשהוא נמצא בישראל מכות רשיון לישיבת ביקור". אנחנו מבקשים לחזור לנוסח הקודם.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
מדוע הצעתם שינוי ועכשיו אתם מציעים לבטלו?

מר שפט:
האמת היא שאינני יודע מה גרם לשינוי זה בחקנות. כנראה שהשינוי הוא חוצאה של אי חשומה-לב; אולי בגלל הדחיפות. אין לי הסבר יותר טוב.

י. ארידור:
איזה מיסמכים נושא אדם מן השטחים שנכנס לישראל?

מר שפט:
הוא נמצא בישראל על פי רשיון ביקור או ישיבת מעבר, לפי צווים שמוחר לו להכנס.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
מה פירוש ישיבת ארעי?

מר שפט:
אדם שמקבל אשרת ארעי לפי חוק הכניסה לישראל. יש ארבעה סוגי אשרות. הסוג השלישי הוא רשיון ארעי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
האם היום נותנים תעודת זהות לכל מי שיושב ישיבת ארעי?

מר שפט:
צריכים לתת.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:
זו לא חשובה.

מר שפט:
נותנים.

מה מחזיקים אלה שבאים מהשטחים?

י. ארידור:

תעודת זהות גדאית.

מר שפט:

יש להם רשיון כניסה.

גב' היבנר:

אבל חוץ מזה דורשים מהם "דרכון או מסמך נסיעה רשמי אחר המכיל את תצלומם". הם מקבלים רשיון כניסה ותעודת זהות גדאית. היות ותעודת זהות זו היא לא דרכון ולא מסמך נסיעה רשמי, צריך לכתוב כאן שהם צריכים לשאת עמם רשיון ותעודת זהות שהוצאה בשטחים.

י. ארידור:

הרשיון לכניסה היא מסמך נסיעה.

גב' היבנר:

הוא מכיל תצלום?

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

לא. צריך למצוא איזה נוסח שלא יסרב עוד יותר.

גב' היבנר:

אפשר לכתוב: תעודת זהות שהוצאה מטעם מדינת ישראל לחושבי יהודה והשומרון.

י. ארידור:

אני מביין שהקונצפציה המקורית הייתה, שגם המבקרים בארץ צריכים להכלל בחקנות אלה, ולכן כחבו רק רשיון ביקור. רשיון ביקור מוצא לשלושה חודשים, אבל אפשר להאריך אותו בסך הכל עד לשנתיים.

מר שפט:

לא זו השאלה. כאן הוצע לנו למחוק את המלים "ישיבת ארעי או ישיבת קבע" ואני

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

מביין שאין התנגדות לכך. זה"כ ארידור מעלה שאלה אחרת: אדם שבא מהגדה לישיבת ביקור יש לו רשיון. לא חשוב לאיזו תקופה הרשיון. שוטר עוצר אותו ומבקשו להזדהות. הוא מראה את רשיון הביקור, אך השוטר אינו יכול לזהותו מפני שברשיון אין תצלום. גם הסייפא של הסעיף אינו עוזר מפני שאין לו דרכון. הפתרון יכול להיות על-ידי כך, שבסעיף הראשון, במקום שכתוב "תעודת זהות" - כאמור בחוק מרשם האוכלוסין, נוסף: לרבות תעודת זהות שהוצאה על-ידי מדינת ישראל במקום אחר, או: בשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל.

מר שפט:

אולי הפתרון יכול להיות על-ידי כך שבפסקה (7) במקום "מסמך נסיעה רשמי" ייאמר "מסמך רשמי", ואז זה יכלול גם אותה תעודת זהות גדאית.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

המונח "מסמך רשמי" כולל דברים רבים. זה יכול להיות, למשל, מסמך של בית-המשפט.

מר שפט:

הכוונה כאן לזיהוי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

מדוע אחס מחנגדים שהם יזדהו על-ידי תעודת זהות שאחס נחתם להם?

מר שפט:

עלי להוועץ בנושא זה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אנחנו מסכימים למחוק מה שביקשתם - "ישיבת ארעי או ישיבת קבע". אולם צריך

למצוא פתרון לבעיה זו.

אולי אפשר לכתוב: תעודת זהות של הממשל הצבאי.

ב. הלוי:

זו אינה תעודה לא של הממשל הצבאי ולא של משרד הפנים.

גב' היבנר:

לכן אני הצעתי לכתוב: תעודה שהוצאה מטעם מדינת ישראל עו ממשלת ישראל.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אני מבקש לבדוק, האם בצווים של המושלים הצבאיים בשטחים, המסדירים את ענין תעודות הזהות לתושבי השטחים, אין איזו הפניה לחוק מרשם האוכלוסין.

י.ה. קלינגהופר:

אני רוצה להפנות את חשומת לבכם לעוד דבר: החובה לשאת תעודת זהות בשטחים היא על הגברים בלבד. אם נדרוש שכל הנכנס למדינת ישראל יצטרך להזדהות בתעודת זהות הוראה זו תחול גם על הנשים. זה עשוי להגביר את הלחץ בצורה מאד-מאד מוחשית מצד 100 אלף נשים להצטייד בתעודות זהות, ואינני יודעת אם הממשל הצבאי יוכל לעמוד בזה.

גב' היבנר:

אם אין חובה - רשות יש. כמה ביקורים יש של נשים?

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

די הרבה.

גב' היבנר:

אם אין להן דרכות - יקבלו תעודת זהות.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

זו מעמסה שאינני יודע אם הממשל הצבאי יוכל לשאת.

גב' היבנר:

אנחנו יודעים שבאו נשים עם רישומים ועם פצצות. לפי דרישת שלטונות הבטחון חייבנו את נשי ישראל בנשיעת תעודת זהות. על אחת כמה וכמה שאשה מן השטחים לא צריכה להיות פטורה מחובה זו. אני מבקש שתביאו לנו הצעה, כיצד אדם הבא מן השטחים - בין אם גבר ובין אם אשה - יוכל להזדהות במטמך הנושא את תצלומו.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

א. אנקוריון: לי נראה שאנחנו לא צריכים לסבך את ענין הבאים מן הגדה בתעודות זהות. לדעתי צריך להאמר בלשון פשוטה, שזה יכול להיות רשיון שהוצא על-ידי רשות מוסמכת והנושא את תצלום בעל הרשיון.

א. אנקוריון:

גם זה אפשרי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אני מבקש שחישקל גם האפשרות להוסיף פריט שמיני לגבי אנשים אלה.

י.ה. קלינגהופר:

5. חוק האזרחות (תיקון) - הצעת חוק פרטית של חה"כ הלוי

אנחנו עוברים לדיון טרומי בחוק האזרחות (תיקון) - הצעת חה"כ הלוי.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

פרופ' א. ידין: לסדר. אני מבקש, בשם שר המשפטים, לא להתחיל בדיון בהצעה זו עד שתסתיים הקריאה הראשונה של הצעת החוק המקבילה שהגישה הממשלה. הדיון בקריאה הראשונה לא יכול היה להסתיים מפני ששר המשפטים חלה, ואני מבקש לחכות עד שהצעת החוק של הממשלה תועבר לוועדה.

פרופ' א. ידין:

נראה לי שהגיוני הוא לדון ביחד בהצעת החוק שהגישה הממשלה ובהצעת החוק הפרטית

ר. ארזי:

של חה"כ הלוי.

אני רוצה להפנות את תשומת לבו של פרופ' ידין שהצעת חוק זו הגיש לכנסת

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

שר הפנים ולא שר המשפטים.

מכל מקום הקריאה הראשונה טרם נסתיימה.

פרופ' א. ידין:

אני מקבל את דעתו של חה"כ ארזי, שרצוי כי יהיה דיון משותף בשתי ההצעות.

ב. הלוי:

דיברתי היום, בהסכמת היושב-ראש שלנו, עם יושב-ראש הכנסת, כדי לשאול אותו איך הוא רואה את הנוהל במליאה. הוא אמר לי שהיום היה צריך להחקיים הדיון בהצעת החוק של הממשלה, אבל הוא נדחה ליום שני הבא. יושב-ראש הכנסת המליץ, בכפוף להסכמת יושב-ראש הוועדה, שנכין עוד לפני יום שני הבא את הצעת החוק הפרטית שלי ונעביר אותה לקריאה ראשונה בעת ובעונה אחת עם הדיון בהצעת החוק של הממשלה.

אינני רואה שום טעם שנגרום לכך שיהיו שני סיבובים של דיון בשתי הצעות אלה.

י. ארידור:

ואם כבר מדובר על זכות קדימה, הרי שברור כי קודמת הצעתו של חה"כ הלוי. לכן, המינימום שאפשר לעשות הוא לקיים דיון משולב בשתי ההצעות בקריאה הראשונה.

אשר לדברי פרופ' ידין, אמנם שמענו פניה

מצד שר המשפטים, אבל שמענו גם את דעתו של יושב-ראש הכנסת.

לא נרשמתי לדיון זה במליאה מפני שיש לי היסוסים כבדים מאד לגבי עצם העקרון.

א. אנקוריין:

אבל אני מבין שיש פה דבר-מה רציני, שהוצע גם על-ידי חה"כ הלוי ושהממשלה סמכה ידיה עליו.

אשר לדיון, לא הייתי רוצה שנהיה במצב

של חלם. אני מעריך מאד הצעות חוק פרטיות ויוזמות כאלה של חברי הכנסת. שמעתי שיש איזה ויכוח - מי הקדים את מי, כלומר מי העלה לראשונה את הרעיון הזה. יכול להיות שחה"כ הלוי ויכול להיות שלא.

זה לא יכול להיות; זה ברור.

י. ארידור:

יש חאריכים.

ב. הלוי:

שמעתי מפי סמכות גבוהה, שחה"כ הלוי אינו הראשון שהעלה את הרעיון הזה.

א. אנקוריין:

מקובר על רעיון או על הצעת חוק?

ב. הלוי:

מבלי לנקוט עמדה לגבי זכות הראשונים, אני סבור לחומי, שאם חבר-הכנסת הגיש

א. אנקוריין:

הצעת חוק פרטית, ונניח - במקרה קונקרטי זה - שהיא היא אשר גרמה לכך שהממשלה אימצה את הרעיון, לעניות דעתי אותו חבר הכנסת צריך להיות שבע-רצון שיזמחו הביאה לכך שהממשלה אימצה את הרעיון. יתכן שאותו חבר-הכנסת לא יבוא על סיפוקו משום ההבדלים בין שתי ההצעות, ואמנם אשר למקרה הנדון שמעתי שיש הבדלים יסודיים בין שתי ההצעות.

צינורות הדיון בכנסת הם המליאה והוועדה.

אינני יכול לתאר לעצמי ששתי ההצעות יכולות לרוץ במקביל בצינורות אלה. אני מבין שאם שתי ההצעות תבאנה לפני הוועדה, יהיה על הוועדה להחליט איזו מן השתיים מקבלת היא כיסוד לבירור.

הצעת החוק של חה"כ הלוי הועברה לוועדה להכנה והיא עדיין נמצאת בשלב טרום. הצעת החוק של הממשלה נמצאת בשלב של דיון בקריאה ראשונה, לאחר שהיו כבר דברי פתיחה. אינני מבין מה החיפזון הזה. אינני חושב שהענין עצמו ייצא בשכרו אם נחיל בהכנת החוק של חה"כ הלוי לקריאה ראשונה שעה שכבר הוחל בדיון בקריאה הראשונה על הצעת החוק של הממשלה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: טענת חה"כ הלוי היא, שאם אין מביאים את הצעתו לקריאה ראשונה היא ממילא יורדת מהפרק. משום שברגע שהכנסת תעביר לוועדה את הצעת החוק של הממשלה, להכנתה לקריאה שניה ושלישית, אין טעם שבאותה עת חכיך הוועדה הצעת חוק לקריאה ראשונה באותו ענין.

א. אנקוריון: אבל גם לא נראה בעיני שהכנסת תצטרך להעביר בעת ובעונה אחת לוועדה שתי הצעות חוק באותו ענין.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: ומה יהיה הדין אם נחזיר את הצעת החוק של חה"כ הלוי מההכנה הטרוםית לקריאה ראשונה בנוסח זה להצעת החוק של הממשלה?

א. אנקוריון: כלום לא יהיה זה מעשה חלם? הנה, באה הממשלה ומציעה חוק בקריאה ראשונה, ואנחנו מבזבזים שעות בוויכוח מוקדם כדי להגיש דבר דומה או אפילו זהה.

ב. הלוי: מה הפתרון שאתה מציע?

א. אנקוריון: לדעתי, ענין זה אינו דחוף כרגע. הצעה זו זכה לקידום ללא צורך על פני סעיפים אחרים שעומדים על סדר-יומה של הוועדה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר: אני מבין מדבריו, שכאשר הצעת החוק של הממשלה תועבר אלינו להכנה לקריאה שניה ושלישית, נהיה חופשיים להתייחס, בעת הדיון בה, גם להצעת חה"כ הלוי. וכחוצאה מכך ייצא חוק אחד.

א. אנקוריון: נכון. אני מודה שאינני לגמרי בקי בפרטים של שתי ההצעות, אבל אני יודע שבנקודה אחת, שהיא מאד רצינית, יש שוני בין הצעת חה"כ הלוי להצעת הממשלה. לפי הצעת חה"כ הלוי חנאי להענקת אזרחות ישראלית הוא ויתור המבקש על אזרחותו הקודמת. חנאי זה אינו נמצא בהצעת הממשלה. נקודה זו היא יסודית ביותר. כאשר נדון בהצעת החוק של הממשלה, אני מתאר לעצמי שלא תהיה כל מניעה - לפני חה"כ הלוי או משהו אחר - לעמוד על נקודה זו או אחרת.

מ. ביבי: אינני יודע אם אנחנו מיטיבים או מרעים בחוק זה למי שזקוק לו. הלוואי וניטיב. יש רבים שאינם בטוחים בכך. לכן אני ניגש לענין לא מתוך החלטה.

התאריכים של הגשת שתי הצעות חוק במקרה זה אינם רלבנטיים, מפני שידוע, כי בטרם מגישה הממשלה הצעת חוק היא שוקלת את הענין פעם ופעמיים ושלוש, בעוד שלחבר הכנסת הבודד קל יותר להגיש הצעת חוק.

דבר שלישי: אני סבור שעלולה לצמח תסבוכת אם היום נכין את הצעת החוק של חה"כ הלוי לקריאה ראשונה ונעביר אותה למליאה. המשמעות תהיה כאילו הוועדה תומכת בנוסח שהובא לפניו, ואין היא יכולה, אחר-כך, לחזור בה.

היא חופשית, אחרי הקריאה הראשונה, לחזור
בה מכל מה שהחליטה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

מ. ביבי:
מכל מקום, פה עלול להווצר קונפליקט,
ולכן אני מציע להמתיך לקריאה הראשונה
של הצעת החוק הממשלתית. אם זו תועבר לוועדה, באוחה עת נכין אח
הצעת החוק של חה"כ הלוי לקריאה ראשונה, נעביר אותה למליאה, ולאחר
שגם היא תוחזר לוועדה נספיל בשתי הצעות החוק ביחד.

י.ה. קלינגהופר:
אני מציע ללכת בדרך שדן בה סעיף 118
של החקנון. סעיף זה אומר: "העבירה
הוועדה לקריאה ראשונה הצעת חוק של חבר הכנסת, והוגשה הצעת חוק
מקבילה על-ידי הממשלה, יפתח הדיון בקריאה הראשונה על-ידי שני
המציעים לפי סדר שייקבע לפי הסכם ביניהם, ובאין הסכם - על-ידי
היושב-ראש". אני מציע להעביר את הצעת החוק של חה"כ הלוי לקריאה
ראשונה למליאה, ושם תקויים הפרוצדורה הנקוטה בסעיף 118. היות
והפתיחה להצעת החוק של הממשלה כבר היחה, אך טרם הוחל בדיון, קיימת
עוד אפשרות שגם מי שהגיש את הצעת החוק הפרטית יוסיף דברי פתיחתו,
לפי סעיף זה, ואז יקויים דיון משותף, בקריאה ראשונה אחת, על שתי
ההצעות.

(אחרי כן - א.ע.)

ג. ארזי:
לא הייתי כאשר ד"ר הלוי הביא את החוק
אלא קראתי מתוך הסטנוגרמה ואני חושב
שהצעה טובה ומידת האחידות צריכה ללוות את כולנו במשך כל הדיון.

אני מציע שלא נראה פה ענין של יוקרה,
כמו שאומר ח"כ הלוי, לא הוא היוזם את החוק אלא יהודי ברית המועצות
דורשים זאת. אף אחד מאתנו לא יכול להיות בטוח שהחקיקה הזאת לא תסכן
מישהו - הלואי והתוצאה תהיה שהיהודים יקבלו היתרי יציאה - ואם בחקיקה
יהיה משום סיכון אז הסיכון יהיה משותף לכולם.

לגבי היעילות של הדבר - ברגע שנדון
בשתי הצעות החוק בין שהן עברו קריאה ראשונה ובין שהן עברו דק דיון
מוקדם, רצוי שנתייחס אליהן כאילו הן עברו כבר את הקריאה הראשונה. איש
לא יפסול את הדיון בהצעת החוק משום שהיא לא עברה את הקריאה הראשונה.

כמו-כן אין איש מעלה על דעתו שהדיונים
בחוק יערכו במליאה, אלא בוועדה. ואני בטוח שנגיע לניסוח אחיד ותהיה
הצבעה על כך. משום כך אני אומר למען היעילות של הדבר שלא נדון פעמיים
באותו הדבר, ונעשה סאמץ לבטור אותו.

ב. הלוי:
אני מעריך מאד את דבריו של ח"כ ארזי
ואני מצטרף לזה.

לגופו של ענין - אנחנו לא צריכים לדון
היום אם נוסח זה טוב יותר מנוסח אחר. גם הממשלה וגם אני מציעים להעניק
לסוג אנשים ולעולים פוטנציאליים אזרחות אשר לא יכולים להגיע לאזרחות
מחוק השבות. אך לא מגיע לי להיות מורד בעקיפין מסדר היום של הכנסת, גם
בלי בוזנה.

הצעת החוק שלי לא תפרסם בתור הצעת חוק
אלא אם הוועדה הזאת תעביר אותה לקריאה ראשונה, ואני חושב שמגיע לי
לפחות שוויון עם הממשלה, שזו תפרסם בספר הצעות החוק. הצעת הממשלה
תפרסם בכחול, שלי לא תפרסם כלל בכחול, אם נשהה את הדבר עד אחרי
שתקבל הצעת החוק של הממשלה.

אני לא דורש בכורה, אלא שוויון מלא
שתי ההצעות תהיינה באותו מעמד ובאותו מישור, שתי ההצעות תידונה
ותגענה למליאת הכנסת. לקריאה ראשונה.

סעיף 118 בתקנון אומר: "העבירה הוועדה לקריאה ראשונה הצעת חוק של
חבר הכנסת, והוגשה הצעת חוק מקבילה על-ידי הממשלה, ייפתח הדיון בקריאה
הראשונה על ידי שני המציעים לפי סדר שייקבע לפי הסכם ביניהם, ובאין
הסכם - על-ידי היושב-ראש".

הכי טוב שיהיה דיון ביום ב' בשתי
הצעות החוק וכל נואם יתייחס רק לגופו של ענין. לאחר שיעבירו אותן
לוועדת החוקה, חוק ומשפט, יכריעו שם בין הפרטים השונים, וקביעת החוק
תהיה אחידה.

אם לא נעשה כך היום אז למעשה אתם
פוסלים את הצעתי לסיכוייה, כיון שהצעת החוק של הממשלה תהיה צעד אחד
קדימה ותעבור ביום ב' את הקריאה הראשונה ותבוא לוועדה, בשעה שהצעתי
אמנם תוכל לשמש חומר לדיון מהותי, אבל לא יכולה להיות מועברת לכנסת.

מדוע לא תצביעו יחד להעברת ההצעה שלי
לקריאה ראשונה כדי שתהיה מוכנה לדיון בכנסת.

מ. בן-פורת:
אני רוצה להצטרף לנימה של ח"כ ארזי
מבחינת הצורך בשקט ובמעצורים לגבי הדיון
בהצעת החוק. כולנו אמונים על הרצון הזה מה שפחות חיכוכים וחילוקי דיעות
בהצעת החוק הזאת בכנסת. אני מצטרף על כך שועדת הכנסת קבעה לכך שלוש שעות
מדוע אי אפשר לסיים זאת בשעה וחצי? - רצוי שבענין הזה הדיון יהיה קצר.

ס. בן-פורת

לא צריכים כאן לחפש יוקרה,
לא הממשלה ולא ח"כ הלוי. היוקרה
מגיעה לאותם יהודים שהביעו את רצונם לאזרחות ישראלית ולא חששו מהתוצאות,
להם מגיעה היוקרה.

לגבי המצב העובדתי - נניח שתי
הצעות החוק נידונו בכנסת והגיעו לידי תוכן אחד - האם שני החוקים יירשמו
כאן הענין לא ברור.

אני חושב שהוועדה צריכה לעשות
מאמץ ולכוא לקראתו של ח"כ הלוי. זוהי הצעה טובה וצריכה להיות רשומה
כהצעת חוק שלג - זוהי זכותו. השאלה באיזה צורה נכין אותה לקריאה ראשונה
ולאחר מכן לקריאה שניה ושלישית - האם יש תשובה לכך?

י.ה.ז. קלינגהופר

סעיף 96 בתקנון אומר: "הוועדה
רשאית בכל עת, על פי יוזמתה,
ובאישורה של ועדת הכנסת, למצג שתי הצעות חוק או יותר, ולהביאן כהצעת
חוק אחת לקריאה שניה ושלישית בכנסת."

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

זוהי התשובה.
מאחר והדיעות חלוקות כאן אני
מציע שקודם כל נתחיל לדון בחוק, ולשם כך אני מציע שתהיה מונחת לפנינו
גם הצעת החוק של הממשלה, אע"פ שלא עברה קריאה ראשונה, שנוכל להתייחס
אליה כחומר לפנינו.

כרגע אני לא רואה שיש הכרעה

ולא רצוי שנצביע היום.

הצעת הממשלה אומרת:

"(ה) מי שהביע רצונו להשתקע בישראל ויהיה זכאי לתעודת עולה לפי סעיף 3
לחוק השבות, תש"י-1950, עם בואו לישראל, רשאי שר הפנים להעניק
לו, לפי בקשתו, אזרחות מכוה שבות."

הצעתו של ד"ר הלוי אומרת:

(א) מי שזכאי לפי חוק השבות, תש"י-1950, לעלות לישראל, ועלייתו נמנעה
או עוכבה באונס, רשאי שר הפנים, אם ראה זאת לנכון, להעניק לו,
על פי בקשתו, אזרחות ישראלית.

ההבדלים בין שתי ההצעות הם:

הצעת הממשלה קובעת תנאי אחד והוא שהביע רצונו להשתקע בישראל, שהוא
כסובן צריך להיחשב כתנאי לחוק השבות. ח"כ הלוי אומר שעלייתו לישראל
עוכבה באונס, מה שאין בהצעת הממשלה. מאידך, ח"כ הלוי לא מכניס את התנאי
שהביע את רצונו לעלות - אלו הם ההבדלים.

ד. ארזי:

אני מציע שלישיבה הבאה יאמר לנו
משרד המשפטים - האם קיים המצב הזה
בחוקות השונות, ומה קיים בחוק הסובייטי בענין זה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אבקש מח"כ הלוי להתייחס לשתי
הצעות אלו.

ב. הלוי

כאשר נסחתי מה שנסחתי, לא היו
לפני היתרונות שעמדו לפני הממשלה
לא היתה לפני שום הצעה מנוסחת, ולא יכולתי להשוות, והייתי צריך ליצור
יש מאין. אני הלכתי בכיוון של צמצום בגלל החששות שיש פה ענין של יחסים
בין-לאומיים, ולא רציתי להרחיב בבת אחת, רציתי להקשות על רכישת אזרחות
ישראלית אלא ורק בתנאים מיוחדים אלה.

אני הצעתי שרק במקרים יוצאי דופן
אלה שאיש רוצה לעלות ואשר מונעים זאת ממנו והוא נאבק ברוצה להיות אזרח
ישראלי. זה לא נכתב בשביל יהודי מצרפת או מאמריקה.

ב. הלוי:

לפי הצעת הממשלה יכול כל יהודי לבקש את האזרחות קודם לפני עלייתו ארצה. אני לא רציתי לעשות זאת לנוחיותם של אנשים אלו ולכן הוספתי את הסייג שעלייתו נסנעה או עוככה באונס. אני רוצה לאפשר לאדם כזה שיוכל לפנות לשר הפנים ולהגיש את העובדות. ואם ראה לנכון שר הפנים להיענות לבקשתו יקדים את רכישת אזרחותו.

אני שוכח חוזר ואומר - אינני מבקש שהיו ר ומחורעה להכריע עכשיו מי משני הנוסחים טוב יותר ומי סבין שני הנוסחים לא נחוז - זה לא יתכן עכשיו. מספיק לי אם אשכנע את חברי הוועדה שהענין יובא לדיון. אני לא מעונין בהתנצחויות, אני רק מעונין שההצעה הזאת תעבור קריאה ראשונה בתור ראוייה לדיון בכנסת יחד עם ההצעה השניה.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

מחובתנו, ומחובת הוועדה כאשר יש לפנינו הצעת חוק שהועברה אלינו לדיון טרומי להכניס אותה לקריאה ראשונה. למעשה, כאשר הכנסת מעבירה הצעת חוק פרטית לוועדה, היא כבר קובעת, לכאורה, שיש מקום לדיון.

אני מבקש שלקראת הישיבה הבאה יביא לנו משרד הפנים נוסח של הסעיף שמדבר על אזרחות. ח"כ הלוי הזכיר בדבריו שלמעשה יש אפשרות בחוק לתת אזרחות לאדם שנמצא בחו"ל ושעדיין לא בא ארצה. לפי המצב הקיים היום אי אפשר לעשות את זה בדרך של התאזרחות, כי האדם צריך להגיש בקשה שבו הוא סביע את רצונו לעלות וצריך להצהיר הצהרת אמונים. לגבי בנה"ס - הדבר לא ייתכן, שם לא יתנו לכתוב בקשות. כוונת החוק נותנת אפשרות לעשות זאת בדרך אוטומטית, שהאדם לא יצטרך לעבור את כל הפרוצדורה.

אני מציע למחוק את המלים: "על-פי בקשתו" אלא לומר: הביע רצונו להשתקע בארץ, כלומר שיש לו רצון. כי איני יודע אם אפשר לעשות את הפעולות האלה והייתי רוצה להרחיב את הדבר הזה.

ס. בן-פורת:

האם ח"כ הלוי מוכן לוותר על סעיף (ב)?

ב. הלוי: כן. אם הרוב יהיה בדעה שזה לא טוב אני מוכן לוותר.

אני מציע שכל הדיון יהיה בוועדה ולא במליאה. בואו ונעביר את הדבר עם תיקון מוסכם שבקריאה הראשונה הדבר יעבור חלק בלי ויכוחים וכלי התנצחויות.

אני לא רוצה בזה ואני גם לא רוצה לוותר על הכל. אינני מוכן לחכות עד שתעבור הצעת החוק של הממשלה.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:

עכשיו אנו נגשים לפטים של הידברות ואני נועל כזה את הישיבה.

הישיבה,

הישיבה ננעלה בשעה 12.45